

**รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) โรงเรียนค้อวังวิทยาคม**
**A Development Model of Office of The Basic Education Commission Quality
Award : OBECQA in Khowangwittayakom**

มนตรี แจ่มศรี

Montree Jamsri

โรงเรียนค้อวังวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

Khowangwittayakhom School, Office of Secondary Education Service Area, Sisaket and Yasothon

Provinces

E-mail: montreej3@gmail.com

Received: 1 December 2025; Revised: 10 December 2025; Accepted: 7 April 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบคุณภาพ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพ 3) เพื่อดำเนินการ ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพ และ 4) เพื่อศึกษา ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพในด้าน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความพึงพอใจของรูปแบบ โดยมี 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน มีกลุ่มตัวอย่าง 37 คน ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบร่างต้นแบบ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน และระยะที่ 4 การประเมินผลและสรุปผลการใช้รูปแบบ มีครูกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 31 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 250 คน โดยมีเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง 3) แบบประเมิน สรุปผล โดยมีผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของระบบคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า PNI รวมเท่ากับ 0.21 หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีค่า PNI สูงที่สุด (0.24) หมวด 1 การนำองค์กร มีค่า PNI ต่ำสุด (0.17) 2) การพัฒนาและตรวจสอบร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพมีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก 3) การนำร่างต้นแบบไปทดลองใช้ในการพัฒนาระบบคุณภาพ ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA มีคุณภาพในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, ระบบคุณภาพ, เกณฑ์รางวัลคุณภาพ

Abstract

The purposes of this research: (1) analyze the essential needs for developing a quality management system; (2) develop a model for quality system improvement; (3) implement and test the developed model; and (4) examine the outcomes of the model in terms of accuracy, appropriateness, feasibility, and satisfaction among stakeholders. The study consisted of four phases. Phase 1 involved examining the current conditions, desired conditions, and essential needs, with 15 informants and 37 participants. Phase 2 focused on developing and validating the prototype model with 5 informants. Phase 3 involved implementing the model with 31 participants. Phase 4 consisted of evaluating and summarizing the outcomes with 31 teachers and 250 parents. The research instruments included questionnaires, semi-structured interviews, and evaluation forms. The evaluation instrument summary indicated that the content validity index (IOC) ranged between 0.80–1.00, and the reliability coefficient was 0.90. Data were analyzed using frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results indicated that:

1) The current condition of the quality system was at a high level, while the desirable condition was at the highest level. The overall PNI value was 0.21. Category 4: Measurement, Analysis, and Knowledge Management had the highest PNI (0.24), while Category 1: Leadership had the lowest PNI (0.17). 2) The development and validation of the draft prototype of the quality system development model were found to be accurate, appropriate, and feasible at a high level. 3) The implementation of the draft prototype in developing the quality system resulted in a high level of satisfaction among administrators, teachers, and parents. 4) The evaluation results of the quality system development model based on the OBECQA criteria indicated that the model was of high quality.

Keywords: A Development Model, Quality Award, OBECQA

บทนำ

การจัดระบบการศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านการจัดหลักสูตร การเรียนรู้ การบริหารทรัพยากร และการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ การพัฒนาการศึกษาไทยยังคงยึดหลักการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา

ความรู้ และคุณธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมแห่งการเรียนรู้ (อภิรักษ์ ขนอม, 2564)

การดำเนินการของโรงเรียนมาตรฐานสากลนั้นต้องครอบคลุมการพัฒนาในทุกมิติ ทั้งในด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยต้องมีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งยกระดับโรงเรียนชั้นนำสู่มาตรฐานสากล ผ่านระบบบริหารจัดการคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA และต่อยอดสู่มาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

โรงเรียนค้อวังวิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ประจำอำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยเปิดทำการเรียนการสอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีการจัดหลักสูตรเพิ่มเติมที่เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล ได้แก่ รายวิชาการศึกษา ค้นคว้าอิสระ (Independent Study: IS1-IS3) ตลอดจนมีการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาต่างประเทศที่สอง ซึ่งเป็นแห่งเดียวในระดับอำเภอ ทั้งนี้ แม้โรงเรียนจะมีความพร้อมและศักยภาพในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานสากล แต่ยังมีได้รับการประเมินตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษามีทิศทางสอดคล้องกับนโยบายการยกระดับโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล (World-Class Standard School) ภายใต้กรอบแนวคิดของ OBECQA ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำกระบวนการวิจัยมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบบริหารจัดการคุณภาพของโรงเรียน โดยมุ่งหวังที่จะคิดค้นและพัฒนาในรูปแบบ แนวทาง หรือกลไกที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพที่สามารถผ่านเกณฑ์การประเมิน OBECQA ได้ในอนาคตอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ในการพัฒนาระบบคุณภาพของโรงเรียนค้อวังวิทยาคม ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)

2) เพื่อพัฒนา รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพ ตามเกณฑ์ OBECQA ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนค้อวังวิทยาคม

3) เพื่อดำเนินการ ทดลองใช้รูปแบบ ที่พัฒนาขึ้นในการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA

4) เพื่อศึกษา ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพ ตามเกณฑ์ OBECQA ในด้าน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความพึงพอใจ ของรูปแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) โรงเรียนค้อวังวิทยาคม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment Phase) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบคุณภาพสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา โดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Need Index: PNI Modified) เพื่อระบุลำดับความสำคัญของประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนา มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน มีกลุ่มตัวอย่าง 37 คน

ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบร่างรูปแบบ (Model Development and Validation Phase) เพื่อออกแบบ พัฒนา และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA โดยอาศัยข้อมูลจากระยะที่ 1 เป็นฐานในการสร้างต้นแบบ และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 5 คน

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ (Model Implementation or Try-out Phase) เพื่อนำรูปแบบที่ผ่านการพัฒนาไปทดลองใช้จริงในโรงเรียนค้อวังวิทยา เพื่อทดสอบความเป็นไปได้และประสิทธิผลของรูปแบบในสภาพแวดล้อมจริง โดยให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน

ระยะที่ 4 การประเมินผลและสรุปผลการใช้รูปแบบ (Evaluation and Finalization Phase) เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ก่อนนำเสนอเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาระบบคุณภาพของสถานศึกษาในอนาคต มีครูกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 31 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 250 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับเก็บข้อมูลเชิงลึกจากผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนและอธิบายผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ 3) แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับร่างรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA 4) แบบบันทึกผลการดำเนินงาน แบบติดตาม และแบบประเมินผล 5) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ 6) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และบุคลากร 7) แบบสังเกตพฤติกรรมการดำเนินงานตามรูปแบบ 8) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อการใช้รูปแบบ เพื่อประเมินผลหลังการทดลองใช้รูปแบบ โดยใช้การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) ค่าความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) วิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 ขึ้นไป 2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) คำนวณโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.90

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ไว้ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง (รองผู้อำนวยการ, ครู, ผู้ปกครองนักเรียน) 3) เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้เชี่ยวชาญ 4) ทดลองใช้รูปแบบในโรงเรียนค้อวังวิทยา 5) ติดตามและประเมินผล ได้แก่ ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และเก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อตรวจสอบแนวโน้มข้อมูล วิเคราะห์ Priority Needs Index (PNI) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยแยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ สรุปและ

เชื่อมโยงข้อมูลเชิงคุณภาพกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และนำเสนอข้อค้นพบและข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบคุณภาพโรงเรียนค้อวังวิทยาคม

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน (D) สภาพที่พึงประสงค์ (I) และดัชนีความต้องการจำเป็นสัมพัทธ์ (PNI) ของระบบคุณภาพโรงเรียนค้อวังวิทยาคมในแต่ละหมวดตามเกณฑ์ OBECQA

หมวด	ประเด็นหลัก (Criteria)	D	I	PNI
หมวด 1 การนำองค์กร	ภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ ค่านิยม และธรรมาภิบาล	4.03	4.83	0.17
หมวด 2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์	การวิเคราะห์บริบท การกำหนดยุทธศาสตร์ และการถ่ายทอดแผน	3.73	4.73	0.21
หมวด 3 การมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	3.77	4.80	0.22
หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	ระบบข้อมูล การวิเคราะห์ และการใช้ความรู้เพื่อพัฒนาองค์กร	3.55	4.69	0.24
หมวด 5 การมุ่งเน้นบุคลากร	การพัฒนา ศักยภาพ และแรงจูงใจของบุคลากร	3.79	4.78	0.21
หมวด 6 การจัดการกระบวนการ	การออกแบบและพัฒนากระบวนการหลัก	3.65	4.78	0.24
หมวด 7 ผลลัพธ์การดำเนินงาน	ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและผลลัพธ์ขององค์กร	3.80	4.75	0.20
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งระบบคุณภาพโรงเรียน		3.76	4.76	0.21

จากตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมระบบคุณภาพของโรงเรียนค้อวังวิทยาคมมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก (D = 3.76) และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับ มากที่สุด (I = 4.76) ทำให้ได้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสัมพัทธ์ (PNI) เท่ากับ 0.21 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระบบคุณภาพของโรงเรียนยังมีช่องว่างสำหรับการพัฒนาในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวด พบว่า หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีค่า PNI สูงที่สุด (0.24) แสดงถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างระบบสารสนเทศและการจัดการองค์ความรู้ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น รองลงมาคือ หมวด 6 การจัดการกระบวนการ (PNI = 0.24) ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการพัฒนาการใช้วงจร PDCA และการบูรณาการนวัตกรรมในระดับห้องเรียน ส่วนหมวด 1 การนำองค์กร มีค่า PNI ต่ำสุด (0.17) แสดงถึงความมั่นคงของภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ และค่านิยมของผู้บริหารโรงเรียน โดยสรุป ผลการวิเคราะห์นี้ชี้ให้เห็นถึง จุดเน้นการพัฒนา (Development Priorities) ที่ควรมุ่งไปที่

ระบบข้อมูล การจัดการความรู้ และกระบวนการเรียนรู้เป็นสำคัญ ซึ่งผลลัพธ์นี้ถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการออกแบบ ร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพ ในระยะที่ 2 ต่อไป

2. ระยะที่ 2 ของการดำเนินการวิจัยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ พัฒนาและตรวจสอบร่างต้นแบบของรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนค้อวังวิทยาคม

ร่างต้นแบบรูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการ (Principles) 2) วัตถุประสงค์ (Objectives) 3) กระบวนการดำเนินงาน (Process) ซึ่งใช้วงจร PDCA เป็นกลไกหลัก 4) ปัจจัยเกื้อหนุน (Supporting Factors) 5) เงื่อนไขความสำเร็จ (Key Success Conditions) และ 6) การวัดและประเมินผล (Evaluation and Feedback)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA

ด้านที่ประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ความถูกต้อง (Validity)	4.72	0.38	มากที่สุด
2. ความเหมาะสม (Appropriateness)	4.68	0.41	มากที่สุด
3. ความเป็นไปได้ (Feasibility)	4.59	0.43	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้น	4.66	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.41) แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าร่างต้นแบบรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้สูง สามารถนำไปใช้พัฒนาระบบคุณภาพของโรงเรียนค้อวังวิทยาคมได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบในสถานการณ์จริง (Implementation and Try-out Phase)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง (มิตีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อรูปแบบ) (จากการประเมินของผู้ปกครอง, n=250)

หัวข้อหลัก (มิตีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)	องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
1. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Learner Quality)	1.1 โรงเรียนสามารถพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนให้ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด	4.49	0.47	มาก
	1.2 นักเรียนมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์/ทักษะชีวิต ดีขึ้น	4.49	0.47	มาก
	1.3 นักเรียนมีการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ กระตือรือร้นมากขึ้น (Active	4.49	0.47	มาก

	Learning)			
2. ความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน (Home-School Collaboration)	2.1 โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในการดูแลผู้เรียนระหว่างบ้านและโรงเรียน	4.43	0.46	มาก
	2.2 มีกลไก รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ	4.43	0.46	มาก
3. ความเชื่อมั่นในศักยภาพของรูปแบบ (Confidence in Model Potential)	3.1 ผู้ปกครองเชื่อมั่นว่ารูปแบบ OBECQA จะนำไปสู่ การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน	4.38	0.51	มาก
	3.2 ผู้ปกครองรับรู้ว่าการบริหารจัดการของโรงเรียนมีความ โปร่งใสและตรวจสอบได้	4.38	0.51	มาก

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง (มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อรูปแบบ) (จากการประเมินของผู้ปกครอง, n=250) (ต่อ)

หัวข้อหลัก (มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)	องค์ประกอบ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
4. ความเข้าใจในการสื่อสาร (Clarity of Communication)	4.1 โรงเรียนมีการสื่อสารวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของรูปแบบให้ผู้ปกครองเข้าใจชัดเจน	4.40	0.48	มาก
	4.2 ภาษาและช่องทางที่ใช้ในการสื่อสารมีความเหมาะสมและเข้าถึงได้ง่าย	4.40	0.48	มาก
5. ความเป็นไปได้ในการมีส่วนร่วม (Feasibility of Participation)	5.1 การจัดกิจกรรมของโรงเรียนสอดคล้องกับ ข้อจำกัดด้านเวลา/ภาระงาน ของผู้ปกครอง	4.36	0.50	มาก
	5.2 ผู้ปกครองรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนเป็นไปอย่าง สะดวกและง่ายดาย	4.36	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	รูปแบบได้รับการยอมรับและเห็นประโยชน์ของการใช้รูปแบบ	4.41	0.49	มาก

จากการวิเคราะห์ ตารางที่ 3 ซึ่งแสดงความพึงพอใจของ ผู้ปกครองนักเรียน (n=250) ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อรูปแบบการพัฒนากระบวนการ พบว่าความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยรวม= 4.41)กล่าวโดยสรุปคือ ความพึงพอใจในระดับ มาก นี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความยั่งยืนของรูปแบบ (Sustainability) เนื่องจากการยืนยัน ความเหมาะสม (Appropriateness) และ ความเชื่อมั่น ของ สาธารณะต่อศักยภาพของรูปแบบในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4. ระยะที่ 4 การประเมินคุณภาพขั้นสุดท้ายของรูปแบบ

ตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA โดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดที่ 2 (n = 5)

ประเด็นการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการประเมิน
1. ความถูกต้องของรูปแบบ (Validity / Accuracy)	4.48	0.38	มาก
2. ความเหมาะสมของรูปแบบ (Appropriateness)	4.47	0.43	มาก
3. ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง (Feasibility)	4.44	0.42	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งรูปแบบ	4.46	0.41	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA มีคุณภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.41) ครอบคลุมทั้งด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ซึ่งสะท้อนว่ารูปแบบมีโครงสร้างที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณภาพโรงเรียน มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนค้อวังวิทยาคม และสามารถดำเนินการได้ อย่างเป็นระบบในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้เพิ่มเติมตัวอย่างแนวปฏิบัติในคู่มือ เพื่อสนับสนุนการนำรูปแบบไปใช้จริงและการขยายผลในสถานศึกษาอื่น

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเรื่องนี้แล้ว ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยในระยะที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบคุณภาพโรงเรียนค้อวังวิทยาคมอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่งผลให้ค่า PNI รวมเท่ากับ 0.21 ซึ่งสะท้อนว่าโรงเรียนมีพื้นฐานการบริหารจัดการที่ดี แต่ยังมีช่องว่างของการพัฒนาในหมวดสำคัญ ได้แก่ หมวด 4 (การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้), หมวด 6 (การจัดการกระบวนการ) และหมวด 2 (การวางแผนเชิง ยุทธศาสตร์) ซึ่งเป็นหมวดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงระบบและการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (Data-driven Decision Making) ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Needs Assessment ของ Worku, H. (2024) ที่ระบุว่า การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการระบุช่องว่างที่สำคัญ (Significant Gaps) ระหว่าง “สภาพ ปัจจุบัน” และ “สภาพที่พึงประสงค์” เพื่อจัดลำดับความสำคัญและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด แทน การพัฒนาแบบครอบคลุมทุกด้านพร้อมกัน ซึ่งมักทำให้เกิดภาระเกินความสามารถขององค์กร ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในครั้งนี้ ทำหน้าที่เป็นทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Strategic Direction Setting) ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการออกแบบรูปแบบในระยะที่ 2 ให้มีความจำเพาะต่อบริบทโรงเรียนค้อวัง วิทยาคม และไม่เป็นเพียงรูปแบบเชิงทฤษฎี ที่นำไปใช้ไม่ได้จริง

ห้องเรียน ส่วนหมวด 1 การนำองค์กร มีค่า PNI ต่ำสุด (0.17)

2. ผลการพัฒนาร่างต้นแบบรูปแบบในระยะที่ 2 สะท้อนว่า การออกแบบรูปแบบโดยอิงผลการ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) ทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความจำเพาะต่อบริบท สถานศึกษา (Context-based Model) และตอบสนองต่อประเด็นที่โรงเรียนค้อวังวิทยาคมต้องการพัฒนา อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ Worku, H. (2024) ที่ระบุว่า การพัฒนารูปแบบต้องตั้งอยู่บนการ ระบุ “ช่องว่างเชิงระบบ” อย่างเป็นเหตุผล ไม่ใช่การเลือกประเด็นพัฒนาโดยอาศัยความรู้สึกหรือกระแส

นโยบาย การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยสนับสนุน กระบวนการดำเนินงาน เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล จัดว่าเป็นการออกแบบในลักษณะ Systemic Design ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวคิด Total Quality Management (TQM) และ กรอบรางวัลคุณภาพ Baldrige Performance Excellence Framework ที่เป็นต้นแบบของ OBECQA โดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบคุณภาพทั้งระบบ (Holistic Alignment) ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 1 พบว่า รูปแบบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับ มาก ซึ่งยืนยันว่าโครงสร้างของรูปแบบมีความสอดคล้องกับหลักการของ การบริหารคุณภาพเชิงระบบ (System-based Quality Management) และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงได้จริง สอดคล้อง สุวิมล สพฤกษ์ศรี (2561) รายงานว่าการจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบและการกำหนดขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจน ช่วยให้รูปแบบสามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นเอกภาพและลดความคลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งตรงกับการกำหนดคู่มือกำกับรูปแบบในระยะพัฒนารูปแบบของงานวิจัยนี้ นอกจากนี้ จำรัส อินทลาภาพร (2562) พบว่าการตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนการนำไปทดลองใช้จริง ช่วยยืนยันความถูกต้องเชิงทฤษฎีและลดปัญหาการตีความในการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 1 ในการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบในงานวิจัยนี้ และแนวคิดของ Richey and Klein (2007) ซึ่งว่าการพัฒนารูปแบบที่มีคุณภาพจำเป็นต้องผ่านกระบวนการ Model Validation เพื่อสร้างความเชื่อมั่นทั้งในด้านความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการใช้งานจริง ก่อนนำไปทดลองใช้ในสภาพแวดล้อมจริง ซึ่งตรงกับระยะที่ 2 ของการวิจัยครั้งนี้อย่างชัดเจน

วิทยาคมได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพในโรงเรียนค้อวังวิทยาคม ในระยะที่ 3 พบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประเมินตามกรอบ ADLI สะท้อนว่าโรงเรียนมีการพัฒนาทั้งในด้านแนวทางการดำเนินงาน (Approach) การนำไปปฏิบัติ (Deployment) การเรียนรู้เพื่อปรับปรุง (Learning) และการบูรณาการเข้ากับระบบงานประจำของโรงเรียน (Integration) ซึ่งเป็นลักษณะของการพัฒนาเชิงระบบ (Systemic Quality Improvement) ไม่ใช้การดำเนินงานแบบกิจกรรมเฉพาะช่วงเวลา ผลด้านประสิทธิผลเชิงผลลัพธ์ตามกรอบ LeTCI พบว่ามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านระดับผลลัพธ์ (Level) และแนวโน้มผลลัพธ์ (Trend) โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรมผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Bryk, et al. (2010) ที่ระบุว่า “คุณภาพกระบวนการภายในโรงเรียน” มีอิทธิพลโดยตรงต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน และงานของ Marsh & Farrell (2015) ที่ยืนยันว่า การใช้ข้อมูลร่วมกันและการสะท้อนผลเป็นทีม มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนในระดับห้องเรียน ในส่วนของ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ Fullan (2007) ที่กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนระบบคุณภาพจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติ รับรู้ว่ามีคุณค่าและตอบโต้จริง ไม่ใช่เพียงเกิดจากแรงขับภายนอกหรือคำสั่ง ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบที่นำไปทดลองใช้ไม่เพียงมีความถูกต้องในเชิงหลักการ แต่ยังมี “พลังในการเปลี่ยนแปลง” (Change Power) ในระดับปฏิบัติจริง ผ่านการบูรณาการเข้ากับงานประจำของโรงเรียน และได้รับการยอมรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง

4. ผลการประเมินรูปแบบในระยะที่ 4 โดยผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 2 จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นคณะกรรมการประเมิน OBECQA ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.41) ครอบคลุมทั้งสามมิติที่ประเมิน ได้แก่ ความถูกต้อง (Validity) ความเหมาะสม (Appropriateness) และ ความเป็นไปได้ (Feasibility) ซึ่งชี้ให้เห็น

ว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของสถานศึกษาในด้าน 1) ความถูกต้อง (Validity) ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับโครงสร้างของเกณฑ์ OBECQA และมีองค์ประกอบที่เชื่อมโยงอย่างมีเหตุผลระหว่างหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการดำเนินงาน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการบริหารคุณภาพเชิงระบบ (Systems Thinking) ตามแนวคิดของ Senge, P. M. (2020) และหลัก Baldrige Performance Excellence Framework ที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์เชิงองค์รวมของระบบการบริหารโรงเรียน 2) ในด้าน ความเหมาะสม (Appropriateness) ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่ารูปแบบตอบสนองต่อบริบทของโรงเรียนค้อวังวิทยาเหมาะสม โดยเฉพาะการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานและคู่มือช่วยปฏิบัติ ซึ่งทำให้บุคลากรสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้อย่างเข้าใจง่าย และลดความคลาดเคลื่อนของการตีความ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล สพฤกษ์ศรี (2561) และ จริญญา จารุสาร (2563) ที่ยืนยันว่ารูปแบบที่ดีต้องเสริมด้วยคู่มือเชิงปฏิบัติที่ชัดเจน 3) ในด้าน ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง (Feasibility) ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบสามารถบูรณาการเข้ากับงานประจำของโรงเรียนได้โดยไม่เพิ่มภาระเกินความจำเป็น และมีความยืดหยุ่นในการปรับใช้กับสถานศึกษาอื่นที่มีโครงสร้างและบริบทคล้ายคลึงกัน ผลนี้สอดคล้องกับงานของ Fullan (2007) ที่ระบุว่า การพัฒนาคุณภาพที่ยั่งยืนต้องสามารถ “ฝังเข้าไปในวัฒนธรรมการทำงาน” ของสถานศึกษา มากกว่าการเป็นโครงการระยะสั้น

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นสัมพัทธ์ (PNI) เท่ากับ 0.21 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าระบบคุณภาพของโรงเรียนยังมีช่องว่างสำหรับการพัฒนาในระดับปานกลางค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวด พบว่า หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีค่า PNI สูงที่สุด (0.24) แสดงถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างระบบสารสนเทศและการจัดการองค์ความรู้ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น รองลงมาคือ หมวด 6 การจัดการกระบวนการ (PNI = 0.24) ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการพัฒนาการใช้วงจร PDCA และการบูรณาการนวัตกรรมในระดับห้องเรียน ส่วนหมวด 1 การนำองค์กร มีค่า PNI ต่ำสุด (0.17) การพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.41) แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกันว่าร่างต้นแบบรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้สูง สามารถนำไปใช้พัฒนาระบบคุณภาพของโรงเรียนค้อวังวิทยาได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับ มาก (ค่าเฉลี่ยรวม = 4.41) กล่าวโดยสรุปคือ ความพึงพอใจในระดับ มาก และ ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญชุดที่ 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA มีคุณภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.41)

สรุป

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันของระบบคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า PNI รวมเท่ากับ 0.21 หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีค่า PNI สูงที่สุด (0.24) หมวด 1 การนำองค์กร มีค่า PNI ต่ำสุด (0.17) 2) การพัฒนาและตรวจสอบร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพมีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก 3) การนำร่างต้นแบบไปทดลองใช้ในการพัฒนาระบบคุณภาพ ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาระบบคุณภาพตามเกณฑ์ OBECQA มีคุณภาพในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบคุณภาพอยู่ในระดับมาก มีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่า PNI รวมเท่ากับ 0.21 หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีค่า PNI สูงที่สุด (0.24) หมวด 1 การนำองค์กร มีค่า PNI ต่ำสุด (0.17) มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) สถานศึกษาควรนำผลค่า PNI มาใช้เป็นข้อมูลเชิงกลยุทธ์ ในการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาระบบคุณภาพ โดยเริ่มจาก หมวด 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ซึ่งมีความต้องการจำเป็นสูงสุด

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรใช้จุดแข็งของ หมวด 1 การนำองค์กร ซึ่งมีค่า PNI ต่ำสุด มาเป็นฐานในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมวดอื่น ๆ

3) ครูผู้สอนควรใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทดลองใช้รูปแบบนี้ในสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทแตกต่างกัน

2) ควรศึกษาผลระยะยาว (Longitudinal Study) โดยติดตามผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการสอน และพัฒนาการองค์กรในช่วง 1-3 ปี เพื่อยืนยันความยั่งยืนของผลการดำเนินงาน

3) ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปลี่ยนแปลงของครูและระบบวัฒนธรรมองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- จรูญ จารุสาร. (2563). รูปแบบการพัฒนาระบบการการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม. นนทบุรี: โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี.
- จำรัส อินทลาภาพร. (2562). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา. วารสารครูศาสตร์. 41(2), 45-60.
- สุวิมล สพฤกษ์ศรี. (2561). การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยผสมผสานเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์. 28(4), 320-335.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนความผาสุกของนักเรียนในยุคการเปลี่ยนแปลง. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Bryk, A. S., Sebring, P. B., Allensworth, E., Luppescu, S., & Easton, J. Q. (2010). Organizing schools for improvement: Lessons from Chicago. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Fullan, M. (2007). The New Meaning of Educational Change (4th ed.). Teachers College Press.
- Marsh, S., & Farrell, T. S. C. (2015). Classroom management training in pre-service teacher education: A critical review of the literature. The Teacher Educator. 50(4), 221-235.

- Richey, R. C., & Klein, J. D. (2007). Design and development research: Methods. Strategies. and issues. Mahwah. NJ: L. Erlbaum Associates.
- Senge, P. M. (2020). The Fifth Discipline: The art and practice of the learning organization (Updated Edition). Doubleday.
- Worku, H. (2024). Assessing training needs of teachers for competency development. Education and Development Review. 15(1), 45–60.